

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

доц. Дерев'янку Ю.М.,
студент гр. Емс-41/1м Пронікова Ж.С.
Сумський державний університет (Україна)

Сьогодні ресурсозбереження набуло статусу основної ідеології у сфері виробництва та споживання продукції провідних галузей в розвинених країнах. Причинами такої трансформації є постійне зростання обсягів виробництва і споживання продукції в цих країнах, а отже, і обсягів залучення природних та інших видів ресурсів до виробництва. У зв'язку з цим, питання раціонального та ефективного використання ресурсів перш за все на підприємстві набуває дедалі важливішого значення.

Ресурсозбереження на підприємстві слід розглядати як комплексний процес – відрозробки до реалізації продукції, при цьому під ресурсозбереженням розуміється як економія ресурсів, так і раціональне їх використання.

Основним напрямками ресурсозбереження на підприємствах є: зниження енерго- і матеріаломісткості продукції, скорочення і ліквідація втрат сировини та енергії, поліпшення якості продукції, залучення вторинних ресурсів у господарський обіг.

Ресурсозбереження можна розглядати у двох напрямках: як економію ресурсів і як їх раціональне використання. Відповідно до визначень, раціональне використання ресурсів (насамперед матеріальних) означає досягнення максимальної ефективності використання ресурсів за існуючого рівня розвитку техніки і технології з одночасним зниженням техногенного впливу на навколишнє середовище. Економія ресурсів є відносним скороченням витрат ресурсів, яке виражається в зниженні їх питомих витрат на виробництво одиниці кінцевої продукції.

Таким чином, економія ресурсів є кількісним результатом процесу раціоналізації їх використання (споживання) і з урахуванням сфер діяльності підприємства може набувати як прямої, так і непрямой форм. Пряма економія ресурсів виникає безпосередньо протягом виробничого циклу на підприємстві внаслідок прямого скорочення обсягу витрат ресурсів на одиницю виробленої продукції певної якості. Непряма економія пов'язана зі сферою обігу (реалізації готової продукції) і формується шляхом раціоналізації розміщення та зберігання виробничих і товарних запасів, використання вторинних ресурсів тощо.

Ресурсозбереження спрямоване на досягнення конкретних цілей, основною з яких є підвищення соціо-еколого-економічної ефективності виробництва при зниженні його ресурсоемності. Досягнення основної мети ресурсозбереження передбачає виконання низки завдань, серед яких виділимо:

- якісні зміни в динаміці виробничих ресурсів;
- зміна співвідношень у темпах зростання кінцевого продукту, витрат живої та уречевленої праці;
- досягнення за рядом видів ресурсів від'ємної прирідної ресурсоемності;
- зростання ресурсозберігаючого ефекту від застосування нової техніки і технологій;
- активну заміну первинних матеріалів і ресурсів вторинними, створення індустрії переробки відходів виробництва і споживання.

Рушійними силами підвищення ресурсоефективності виробництва і споживання на різних рівнях господарювання є фактори ресурсозбереження. До найважливіших з них належать такі:

- 1) науково-технічний прогрес (фактор розвитку технологій).
- 2) міжгалузеві та внутрішньогалузеві структурні зрушення (пропорційний розвиток груп галузей);
- 3) зміна цін на ресурси;
- 4) інституціональний фактор;
- 5) соціальні та екологічні зміни;
- 6) процес глобалізації.

За формою зовнішнього прояву ефекти ресурсозбереження поділяються на явні і неявні. Явними ефектами є первинні (прямі) результати, обумовлені внутрішніми цілями діяльності з ресурсозбереження: зменшення витрат матеріальних ресурсів; зростання прибутку, ефективності роботи підприємства, регіону, національної економіки, які можуть бути чітко відображені в економічних показниках. Неявні (приховані, непрямі) ефекти фіксуються не тільки на етапі безпосереднього виробництва, але й виявляються в подальшій діяльності суб'єктів, що здійснюють заходи з ресурсозбереження, у суспільстві в цілому.

1. Сотник, І. М. Еколого-економічні механізми мотивації ресурсозбереження: монографія / І. М. Сотник. – Суми: Мрія, 2008. – 230с.
2. Мельник, Л. Г. Эколого-экономические основы ресурсозбережения : монография / Л. Г. Мельник, С. А. Скоков, И. Н. Сотник; под ред. канд. экон. наук, доц. И. Н. Сотник. – Сумы : Университетская книга, 2006. – 229 с.
3. Мельник, О. І. Наукові підходи до удосконалення мотивації екологічно спрямованої діяльності / О. І. Мельник, О. М. Маценко, Ж. С. Пронікова // Механізм регулювання економіки. – 2012. – № 3. – С. 58–65.

Дерев'янку, Ю.М. Актуальні аспекти ресурсозбереження на підприємствах [Текст] / Ю.М. Дерев'янку, Ж.С. Пронікова // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. - Суми: СумДУ, 2015. - С. 186-187.